

BARLANGKUTATÓK „SZABLYÁR PÉTER” SZAKMAI TALÁLKOZÓJA

**2017. november 3–5.
Székesfehérvár, Árpád Szakképző Iskola**

Programfüzet

PROGRAM ÁTTEKINTÉS

November 3.

14:00 – 17:00 *Terepi kirándulás az Oroszlányi Bányászati Múzeumba*

20:00 Péntek esti gálaműsor: Egri Csaba és Borzsák Sarolta 3D vetítése

November 4. *Előadások*

9:00 – 10:00 Regisztráció

10:00 – 10:30 Megnyitó, Cholnoky pályázat eredményhirdetés

10:30 – 11:30 Hazai feltáró kutatás I.

11:30 – 11:45 *Kávészünet*

11:45 – 13:15 Tudományos kutatás

13:15 – 14:45 *Ebéd*

14:45 – 16:00 Módszertan, szakirodalmi áttekintés

16:00 – 16:15 *Kávészünet*

16:15 – 18:00 Társulati- és csoportélet, barlangász közélet

18:00 – 19:00 Kérdések, vita

19:00 – 20:00 *Zsíroskenyér-party*

20:00 – (max.) 24:00 **Adrenalin Tourist Rock Band** koncert

November 5. *Előadások*

10:00 – 12:00 Külföldi feltáró kutatás, élménybeszámoló

12:00 – 12:15 *Kávészünet*

12:15 – 13:35 Hazai feltáró kutatás II.

13:35 – 14:30 *Ebéd*

FONTOS!

A nagyszámú előadás miatt **kérjük az előadókat a jelzett időkeret betartására**, amibe a vetítés elindítása is bele kell férjen! Az utóbbi zökkenőmentessé tétele érdekében kérünk minden előadót, hogy előadását a szekció előtt szünetben töltsse fel a közös számítógépre, és ha előadásában videó betét van, próbálja ki, hogy az működik-e!

HASZNOS TUDNIVALÓK

HELYSZÍN

A Szakmai Találkozó (az előadások, a pénteki 3D vetítés és a szombat esti koncert) helyszíne: Árpád Szakképző Iskola, Székesfehérvár, Seregélyesi út 88. (lásd térkép). Parkolás az iskola előtt, illetve a másik két szállásnál is van védett parkoló. Javasoljuk, hogy a helyszíneket a térkép alapján, ne cím szerint keressétek!

SZÁLLÁS

1. **Árpád Iskola Kollégiuma** (Seregélyesi út 88.) – csak előzetes foglalás alapján.

2. **Régió Hotel** (Seregélyesi út 123.): 2x2 ágyas és 2 ágyas fürdőszobás szobákban. Szállásköltség: 3200 Ft/fő/éj. Egyéni foglalással: fejer@szgyf.gov.hu, illetve 70/198-6748 és 22/881038.

3. **Panama Motel** (Had u. 2.): 1-2-3 ágyas fürdőszobás szobákban. Szállásköltség: 1 fő részére 6500 Ft, 2 fő részére 9000 Ft, 3 fő részére 12000 Ft. Egyéni foglalással a hotel honlapján: <http://www.panamamotel.hu/hu>. Csoportos, legalább 10 fős foglalás esetén 4500 Ft/fő/éj reggelivel. Foglалásnál hivatkozzatok a Társulatra.

A 18-70 év közötti vendégeknek minden szálláson napi 450 Ft/fő/éj idegenforgalmi adót számítanak fel!

ÉTKEZÉS

Egyéni előrendelés alapján, a konferencia helyszínén meleg ebédet biztosítunk:

Szombati menü: zöldborsóleves daragaluskával; párizsi csirkemell és cigánypecsenye; vegyes köret; vegyes savanyúság; csokoládétorta; eszpresszó kávé

Vasárnapi menü: tyúkhúsleves finommetélttel; marhapörkölt; galuska; ecetes almapirika; franciakrémes; eszpresszó kávé

A helyszínen a rendezvény teljes ideje alatt **büfé üzemel**.

REGISZTRÁCIÓ

A helyszíni regisztráció díja 4500 Ft, MKBT tagoknak 2500 Ft. Azon MKBT tagoknak, akik a 2018. évi tagdíjukat is rendezik a helyszínen, 1000 Ft. A részvételi díj magában foglalja az absztrakt füzetet, a kávéészüneti kávé és a szombat esti zsíroskenyér party-t is.

A helyszínre kitelepült MKBT iroda elérhetősége: Fleck Nóra **06-70-8811-477**.

ÁTTEKINTŐ TÉRKÉP:

RÉSZLETES TÉRKÉP:

KIRÁNDULÁS

A pénteki szakmai kirándulás célpontja a közelmúltban új gépsorokkal és kiállítóterekkel kibővült **Oroszlányi Bányászati Múzeum**. A kiállítás a 20. század második felének magyar szénbányászatát mutatja be. A XX-as akna eredeti állapotban megtartott létesítményei (szállítóakna az aknagépházzal; kötélpálya csillefeladó állomással, csillepályákkal stb.), a "földalatti bánya" bemutatására épített táró fejtési munkahelyei és bányagépei, a szabadtéri kiállítótér gépei és az egykori felolvasóban megépített bányászattörténeti kiállításrész betekintést nyújt a korszak szénbányászatába. A barlangkutatók számára különösen érdekes a múzeum átfogó bányamérési és -térképezési gyűjteménye.

Időpont: november 3. 14:00 - 17:00

Találkozó a helyszínen: 13:50 (Oroszlány, Majk pusztá 1.)

Odajutás: Majkról autóval és gyalogosan is egyaránt 10 percnél kevesebbra található. Autóval a 8119-es, Székesfehérvárt Tatabányával összekötő útról közelíthető meg. Székesfehérvár felől Zámolyon és Gánton keresztül a majki elágazás előtt balra, Tatabánya felől Környén keresztül a majki elágazás után jobbra, egy éles kanyarban, a kitáblázást követve. Székesfehérvártól 40 km távolság.

Koordináták (lat/lon): N 47° 29,519' E 18° 20,433'

A múzeumba a **belépő 1000 Ft**, a **kedvezményes belépődíj: 500 Ft**.

Bővebben: <http://www.oroszlany.hu/a-varos/banyaszati-muzeum>

MAUCHA LÁSZLÓ VÁNDORSERLEG

A Maucha László barlangkutatóról elnevezett, elméleti kérdésekből álló verseny idén kerül első ízben megrendezésre, a Szakmai Napok alatt, annak eseményeit színesítve és változatosabbá téve.

A Vándorserleg létrehozását id. Adamkó Péter kezdeményezte és terveink szerint minden évben a Szakmai Napokon kerül kiosztásra. Mindenki csak egyénileg versenyezhet (nem csapatokban vagy párosan) egy negyven-ötven barlangászattal kapcsolatos elméleti kérdésből álló tesztlap kitöltésével, melyet a regisztrációnál osztunk ki, és amelyet szombat estig lehet leadni ugyanott.

A verseny nyertese egy évig birtokolhatja a serleget, melyre nevét rávéssük. Ezen felül az első három helyezett oklevelet és érmet kap.

RÉSZLETES PROGRAM

November 3. (AULA)

20:00 Péntek esti gálaműsor: Egri Csaba és Borzsák Sarolta 3D vetítése

- *Barlangok a Bódva-völgy mentén: az Alsó-hegy és az Esztramos barlangjai*
- *Ausztriától – Ausztráliáig: válogatás az elmúlt év fotóiból*
- *Marek Audy: Tepui-kon (Venezuela) homokkő barlangjainak kutatása*
- *Marek Audy: Iráni sóbarlangok*

November 4. (EBÉDLŐ)

9:00 - 10:00 Regisztráció

10:00 - 10:30 MEGNYITÓ

Hazslinszky Tamás: Elnöki köszöntő (5 p)

Takácsné Bolner Katalin: A Cholnoky pályázat eredményhirdetése (15 p)

Kosztza Barbara: Időugrás részletekben, avagy mi valósult meg az MKBT elnökség terveiből az elmúlt egy évben (10 p)

Az előadásban rövid összefoglalást nyújtok arról, mit sikerült megvalósítani az időugró elnökség terveiből az elmúlt egy évben. Az eddigi tevékenység mellett lesz szó a következő évek teendőiről is és arról, hogy a tagság és a tágabb közösség miben tud segíteni a társulati tervek megvalósításában.

10:30 - 11:30 I. SZEKCIÓ – Hazai feltáró kutatás I.

Szolga Ferenc: 55 év kutatás a Tési-fennsíkon (20 p)

A Tési-fennsík a Bakony legterjedelmesebb fedett karsztos területe, amelyről a korábbi évszázadokból csak szűkszavú szakmai említések történtek. Az első tudatos barlangfeltárói tevékenység dr. Markó László nevéhez fűződik 1956-ban, aki társaival az egyik időszakos víznyelőlőből az alatta rejtőzködő hasadék járatokba jutott.

Az általános vélemények inkább lehangolóak a terület „barlangos lehetőségeit” illetően, ám dr. Bertalan Károly biztató szavai nyomán 1962-ben a frissen szerveződött Alba Regia Barlangkutató Csoport, élén Zentai Ferenc alapítójával,

mégis elkötelezte magát a Tési-fennsík karsztjának kutatása mellett. Számba vettük a fellelhető karsztjelenségeket és kataszterben rendszereztek azokat.

Igyekeztünk adatokat gyűjteni, mindent mérni, főként az általunk készített, majd hitelesített elektronikus műszerekkel és már az első időszakban barlangi feltárásokba is kezdtünk.

Kutatásaink központja Csőszpusztán volt, ahol 1966-ban „szocialista megőrzésre” átadott két kisebb épületrész birtokba vételével és célirányos berendezésével „leraktuk” a mai, saját tulajdonú kutatóállomás alapjait. Számos kisebb gyakorlati eredmény után 1973-ban a Csipkés-zsomboly kibontásával kezdődött el a „nagy áttörés”, amikor néhány éven belül feltártuk a Tési-fennsík ma ismert legnagyobb barlangjait, amely közül öt fokozottan védett természeti értéket képvisel.

Az elmúlt több mint fél évszázad során számos tudományos témában is értünk el kiemelkedő eredményt a terület kutatása során, sok hazai oktatási intézménnyel és kutató műhellyel, csoportokkal együttműködve, amelyek teljes körűen dokumentálásra kerültek az 1962-től készített jelentéseken illetve évkönyveken keresztül, továbbá az itt született szakdolgozatok, ismertetőik révén.

Ba Julianna, Polacsek Zsolt: Kutatási eredmények 2013-2017 (20 p)

Feltérési eredmények a Gerecsében, a Keszthelyi-hegységben és az Aggteleki karszton.

Kovács Richárd: Patakok nyomában a Pilis mélyén (15 p)

Bár az Ariadne-barlangrendszer és az Ajándék-barlang nem klasszikus patakos barlang, mégis előfordul, hogy több helyen is hónapokon keresztül patakok folynak a mélyben. Nem véletlenül található itt tehát az ország legnagyobb tufagátja, mely alatt különleges víz alatti képződményekkel díszített járatokat találunk. 26 évnyi kutatás után is sok még a rejtély.

Vajon hová tartanak ezek a kis patakok? Milyen ismeretlen, ember nem látta járatok várják felfedezőiket? Filmünk a Pilis mélyén folyó vizek ritkán látható világába enged bepillantást.

11:30 - 11:45 Kávészünet

11:45 - 13:15 II. SZEKCIÓ – Tudományos kutatás

Eszterhás István: Barlangszerű löszüregek Ságvár környékén (15 p)

Somogy nem éppen a barlangok hazája, de itt sem nélkülözik a földalatti üregeket. Ha nincs természetes barlang, akkor készítettek barlangszerű üregeket.

Egyébként a mesterséges üregek teljesen úgy "viselkednek", mint a természetes barlangok. A klímájuk és az élőviláguk is hasonló.

Ságvár környékén három nagyobb és néhány kisebb üreget jártunk be és gyűjtöttük be a helyiek ezekre vonatkozó ismereteit. A nagyobbak: a ságvári 22 m-es Bújó-lik és az 53 m-es Betyár-barlang, mely utóbbit a helyiek csak 12-es szobának neveznek, majd a balatonendrédi 30 m-es Barát-lik. Jelentős még a Nyim község területén található Kési vár barlangja. Mindegyiket több száz éve faragták löszbe. Az eredetmondák szerint a törökök elől kerestek bennük menedéket, vagy betyárbarlangnak szánták, mások szerint borbegyűjtő helynek alakították ki, de van, amit közlekedést könnyítő alagútnak készítettek.

Állítólag a Betyár-barlangban volt a híres-hírhedt somogyi betyárnak, Patkó Pistának a rejtékhelye, aki gyakran fosztotta ki az üreg alatti völgyben levő csárda vendégeit. Eredeti funkciójukat már elvesztették. Ma már csak turisztikai látnivalók, melyeket az országos kiírású ságvári Tökölő-Löszlő Teljesítménytúra is érint.

Szeredi Anna, Nyíró Ádám Artúr: A Törész terepbejárásai a 2017-es évben (20 p)

A 2017-es év elején felkészített Szakosztály terepbejárásainak beszámolója a Budai-, Pilis-, és a Bükk hegység területén.

Szabó Géza: Troglóxon, Troglófil, Troglobiont? Meta menardi? (10 p)

A barlangban előforduló élőlények osztályozásai közül Sket (2008) munkája a legáltalánosabban elfogadott környezetünkben. A szerző a troglófil csoportot két részre osztja: eutroglófil és szubtroglófil. Ugyanitt jó történeti áttekintést is találunk, Felhívja a figyelmet arra, hogy a sok osztályozási kísérlet – egyesek csak a meghatározásokat alakítják, mások a csoportok számát is növelik – az csoportosítás nehézségeire utal. Sket (2008) rámutat az okra is: nem eléggé ismerjük a barlangi élőlények életciklusát, biológiáját, még néha a genetikával és egyéb tudományokkal is baj van. A troglomorfa jelek is félrevezetőek lehetnek.

A Meta menardi életciklusának tanulmányozása után magam is beszállok az osztályozási kaosz növelésébe. Javaslatom: vissza a hármast osztályozáshoz.

Troglóxon fajok kizárólag a felszínen élnek meg. Barlangban – ha nem jutnak ki – elpusztulnak.

Troglófil fajok a felszínen és a föld alatt is megélnek – tartós népességet képeznek.

Troglobiont fajok csak a föld alatt élnek meg. Ha a felszínre kerülnek – és nem jutnak vissza ugyanabba vagy másik barlangba – elpusztulnak.

Pontosításra szorul a barlang, illetve a föld alatt élettér fogalma. Ugyancsak ki kell térni a megélnek, illetve tartós népességet (populációt) képeznek fogalomra. Troglobiont faj egyedeit esetleg megtaláljuk a felszínen, de nem találunk életképes populációt.

A M. menardi csoportosításom szerint troglobiont. A denevérek troglóxon fajok. A barlangban (is) élő eretnekpók troglófil fajok.

További kiegészítés: a M. menardi bizonyos tulajdonságai troglomorfa jegyeket mutatnak. Ezek, az éves ciklus eltűnése; a nagy, fehér és évi egy petecsomó nagyszámú 200-400 petével; az életkor megnövekedése; a lábak hossza.

Egy fontos megjegyzés: egyes fajok életciklusa, ennek megfelelően a besorolása függ/függhet az élőhely földrajzi környezetétől, az éghajlattól. Más földrajzi helyen más lehet a besorolás.

Virág Magdolna, Leél-Őssy Szabolcs, Szieberth Dénes: Víz alatt és víz felett a Molnár János-barlangban (20 p)

Az előadásban bemutatjuk a Budai-termálkarszt jelenleg is aktív termálvizes barlangjának víz alatti és légtér járataiban végzett kutatásaink eredményeit.

A járatokat kitöltő víz jellemzésén túl látványos felvételek segítségével ismertetjük a földtani felépítést, oldásformákat és barlangi képződményeket is.

Lenkei Péter, Stieber József: Légszennyezők a barlangban? (15 p)

A nano méretű légszennyezőket messze viszi a barlangi huzat. Jelenlétükből következtetni lehet rá, hogy a felszínről, vagy a mélyből származó fosszilis levegővel van-e dolgunk. Ugyanakkor a barlangokban zajló gyógyítási tevékenységet is befolyásolhatja.

Az elmúlt években első sorban a Baradlában ultrafinom részecske számlálóval vizsgáltuk a nano szennyezőket, és próbáltunk kapcsolatot találni más légtulajdonságok (hőmérséklet, CO₂) közt.

Az előadás kitér a Béke-barlangban, a Musztáng-barlangban, Vass Imre-barlangban, Ajándék-barlangban végzett mérésekre is. A vizsgálatokból kiderül, hogy akár nyomjelző gázként is használhatók e rendkívül apró, gázként viselkedő részecskék.

Kraus Sándor: (Nálunk) Alig ismert barlangképződés - a kénsavas üregesedés (poszter)

13:15 - 14:45 Ebédszünet

Az ebéd alatt vetítést láthattok a CanyonMonkeys rövidfilmjeiből.

14:45 - 16:15 III. SZEKCIÓ – Módszertan

Hegedűs András: Expedíciós beszerelés - tények és tévhitek (15 p)

20 éve oktatjuk a barlangi kötéltechnikát, ezen belül kiemelt hangsúlyt fektetünk a függőleges barlangok beszerelésére, melynek az alapszabályai az elmúlt két évtizedben nem változtak. Expedíciók során - a legjobb előkészületek mellett is - gyakran szembesülünk azzal a helyzettel, hogy erőforrásaink elfogynak (felszerelés, idő), mégis szeretnénk a munkát, a feltárást folytatni. Az előadásban arra kívánunk választ adni, hogy hogyan oldhatjuk meg ezeket a szituációkat biztonságosan, melyek azok a szabályok amiből engedhetünk, és melyek azok, amiket a legszélsőségesebb esetben is be kell tartanunk.

Horváth Gábor: Navigáció és mozgáskövetés a barlangban (20 p)

Mint köztudott, a barlangban nem működik a műholdas helymeghatározás (GPS, GNSS) sőt semmilyen földfelszíni elektromágneses hullámon alapuló módszer (iránysugárzó rádiók, mobilcellákkal háromszögelés, stb). Meg lehet-e akkor csinálni, hogy mint a felszíni túrákon, egy kijelzővel rendelkező eszköz a barlang térképén mutassa, hogy merre járunk?

Vessünk el minden olyan technikai megoldást, ami valamilyen infrastruktúra telepítésével jár a barlangban. De azt tételizzük fel, hogy rendelkezünk a barlang méter pontosságú, megfelelő formátumú térképével.

A navigációs megoldás alapjai azok a korszerű MEMS érzékelők, amik lehetővé teszik, hogy kis méretben és olcsón, egyetlen chipben rendelkezésünkre álljon egy 3 tengelyes gyorsulásmérő, egy 3 tengelyes giroszkóp, egy minden pozícióban működő mágneses iránytű és dőlés érzékelő, valamint egy barometrikus magasságmérő.

A fizikai alap egyszerű:

- határozzuk meg a gyorsulás vektorunkat,
- "tisztítsuk meg" a gravitációs gyorsulásvektortól, ami mindig jelen van,
- forgassuk be valami abszolút koordináta rendszerbe,
- ezt integrálva kapjuk a sebességvektorunkat,
- ezt integrálva pedig az elmozdulás vektort.

Ezt gyorsan egymás után végezve az elmozdulás vektorok mindig mutatják, hogy merre járunk - csak ábrázolni kell a térképen.

A megvalósítás viszont sajnos nem egyszerű:

- A szenzoroknak rengetegféle hibája van (gyártási szórás, nullponti hiba, memória-effektus) amiket mindenféle ravasz kalibrációs és hiba korrekciós eljárásokkal csökkenteni kell, mert a "nyers" adatok használhatatlanok.

- A berendezés helyzetével és a gravitációs vektorral való korrekció a valós térben (nem kommutatív mátrix szorzások) nagyon számításigényes. Más matematikai módszerekkel kell dolgozni (quaterniók).

- elég "ravaszul" kell integrálni, hogy a hibákat ne integráljuk automatikusan.

Fontos kérdések, hogy hogyan lehet felhasználni a barometrikus magasságmérő adatait és a barlangtérkép adatait a pillanatnyi pozíciónk pontosítására?

Ezek a módszerek és algoritmusok alkotják a probléma valódi megoldását. Az előadás ezen megoldásokat ismerteti részletesebben, valamint az elért eredményeket és a teszt berendezést mutatja be.

Hegedűs Gyula: Barlangászó űrhajósok (20 p)

Hogy kerül a csizma az asztalra? Mit keresnek az űrhajósok egy barlangban? A két véglet találkozása – a föld alatti és a föld feletti miképpen segítheti egymást? Az előadás bemutatja, hogy az Európai Űrügynökség (European Space Agency – ESA) miért és milyen módon használja a barlangi környezetet űrhajósok felkészítésére, az űrben használt eszközök tesztelésére. Mik azok az analógiák, amiért a barlangokat alkalmasnak találták a munkájukhoz. Bemutatásra kerülnek a sardíniai Supramonte környéki barlangokban immáron több mint öt éve tartó munka eredményei és tapasztalatai, melyek alapján a program folytatásáról döntöttek. 2017 tavaszától a programban részt vett űrhajósok bekapcsolódtak a barlangászok munkájába is. A tervek szerint ez év őszétől a spanyolországi Lanzarote-ban egy új projekt keretében folytatják ezt a munkát.

Andrássy Zoltán: Barlangi térképezés - Húscafatok keresése a lerágott csonton (elmélet - részlet) (15 p)

Az előadás megpróbálkozik a barlang felméréséhez és ábrázolásához használt módszerek pontosságának elméleti vizsgálatával. Kitérünk a barlang bejáratának földrajzi meghatározására (Hol is van az Északi-sark?). Térképre való berajzolás és GPS pontossága. Megvizsgáljuk az északi irány meghatározásához szükséges mágneses mező állandó és időszakos változását és a mezőt befolyásoló lokális adottságokat. Alternatív módszer bemutatása, mely nem használja a mágneses mezőt. (Geodéziai pörgettyű)

Megvizsgáljuk, hogy a geodézia felmérés után miért és mennyivel torzulnak a megjelenített adatok a gombi koordinátarendszerekből a derékszögű koordinátarendszerre való áttérés miatt. A vizsgálat kiterjed a Föld görbülete, valamint az északi irányok párhuzamossá tételéből "keletkezett" hibára. Illetve

igyekszik az előadás választ adni arra is, hogy ezen torzulások lényegesek-e, vagyis, hogy a mérésből adódó hibákhoz képest ez elhanyagolható-e vagy sem.

Lénárt László: A Víz Világnapi Fotoposzter Pályázat barlangos képei (15 p)

A Magyar Hidrológiai Társaság Borsodi Területi Szervezete és a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kara eddig 11 alkalommal írta ki a Víz Világnapi Fotoposzter Pályázatát a Vívről, amire a 11 év alatt 991 pályamunka érkezett 4 országból. (Az első 10 év anyagát CD formájában az MHT a centenáriumi év alkalmából megjelentette.)

A pályamunkák között szép számmal voltak barlangos feldolgozások, melyek bemutatását indokoltan tartom a Szablyár Péter Szakmai Napokon.

Az MKBT az első pillanattól kiadványokkal szponzorálta a pályázatot, s mint szponzor, a jelzett CD-t is megkapta.

A képeket az utóbbi időben digitálisan kellett beküldeni, a régebbieket beszkennelem, így a vetített képes előadásnak nincs akadálya.

16:15 - 16:30 Kávészünet

16:30 - 18:15 IV. SZEKCIÓ – Társulati élet, csoportélet – Lénárt László

Hegedűs Gyula: Az Európai Barlangi Mentő Szövetség bemutatása (20 p)

2012. május 12-én az olaszországi Castel Garfagniana-ban 7 ország részvételével megalakult az Európai Barlangi Mentő Szövetség (European Cave Rescue Association – ECRA). Ez a lépés fordulópontja volt egy 2007-ben elkezdődött folyamatnak, amikor is néhány alpesi ország barlangi mentő szervezetei találkozót szerveztek a németországi Berchtesgaden-ben. Az elkövetkező években különböző elnevezésekkel folytatódtak és rendszeressé váltak ezek a találkozók, majd elkövetkezett 2012., amikor az alkalmi találkozók szervezeti formát öltöttek és megalakult az ECRA.

A jelen összefoglaló írásakor a szervezetnek 14 európai ország tagja van, de a Szakmai Napok időpontjáig ez bővíthet az október 5-8. között Szófiában (Bulgária) megrendezendő 11. Európai Barlangi Mentő Találkozó, illetve az itt megtartandó ECRA Közgyűlésen. A sors úgy hozta, hogy 2014 nyarán éles helyzetben kellett vizsgáznia az ECRA keretei között kialakult együttműködésnek, amikor 5 ország barlangi mentőinek részvételével 12 napig tartó mentőakcióval, több mint 1000 m-es mélységből sikeres mentést hajtottak végre.

Jelenleg 4 állandó csoportban, és ezenkívül alkalmi munkacsoportokban folyik a munka. A Szakmai Napokon a már említett szófiai találkozó híreivel, naprakész információkkal kibővített tájékoztatást kaphatnak a résztvevők.

Csákváriné Lódi Krisztina, Köblös Gabriella, Ligeti Melinda: "Te is más vagy, te sem vagy más" Barlangászás sérült fiatalokkal a Verocs Mozgás- és Élményterápiás Szakosztályban (20 p)

A „sérült túrák” alapötlete Mikolovits Veronikától ered, aki a Nemzetközi Pető Intézetben dolgozott konduktorként. A 2000-es évek elején kezdett el mozgáskorlátozott fiataloknak túrákat szervezni nem kiépített barlangokban. A túrák és alkalmi segítőik szervezése eleinte a barlangász levelező-listán folyt, majd több sérülés-specifikus területhez kötődő szakember is csatlakozott. Az ebből kinőtt önkéntesekből álló csoportot az MKBT vette szárnyai alá 2004-ben, Mozgás és Élményterápiás Szakosztály néven, amely 2009-ben vette fel a VEROCS nevet. Túráinkat keddenként 17 órától tartjuk. Amennyiben anyagi lehetőségeink engedik, egész hétvégés táborokat is szervezünk.

Kezdetben főképp mozgáskorlátozott, illetve látássérült személyekkel túráztunk, ám idővel más típusú fogyatékos személyek is megkeresték a Szakosztályt. A pedagógusok, mozgásfejlesztők, szülők és a gyerekek visszajelzéseiből folyamatosan tapasztaljuk, milyen nagy igény van a barlangászátra sérült emberek között is. A megfelelően felépített barlangi túra az élmény- és mozgásterápia remek formája és a tapasztalati tanulás révén a fejlődés számos lehetőségét kínálja egészséges, és 'sérült' emberek számára egyaránt. A gyermeknek önállóan kell kialakítani a számára megfelelő technikát, amivel sikeresen tud haladni. A túravezető megoldási ötleteket ad, de a gyerek sérülésének megfelelően maga találja meg a számára kivitelezhető, sikerélményt adó mászási technikát. A barlangban megélt tapasztalatok: a fizikai és pszichés kihívások, megküzdési élmények ezt követően a felszínen is kamatoztathatók.

Adamkó Péter: Barlanghelyzet Magyarországon (15 p)

Mi most a barlang kutatók jogai és helyzete? Mihez van joga egy barlangkutatónak, barlang felfedezőnek, akár mint magánember, akár mint jogi személyiséggel rendelkező csoport, szakosztály vagy egyesület? Mi történik a barlangkutatók által megszerzett jogokkal területtel, kutató házzal, a barlangokba beépített anyaggal, műtárgyakkal? Mindez levetítve a budai barlangoknál kialakult helyzetre.

Gyovai Tamás: Magyarországi barlanglátogatások engedélyeztetésének és a vagyonkezelőkkel kapcsolatos problémák ismertetése, megoldásainak keresése. (15 p)

Nem titok, hogy Magyarországon néha meggyűlik a problémája a szervezőknek az engedélyeztetéssel, ha barlanglátogatásra készül, vagy ha már az engedély a kezében van, akkor sem biztos, hogy lejut az adott barlangba. Az ezzel kapcsolatos problémákat fogom pontokba szedve ismertetni, és néhol a lehetséges megoldásokat is összegyűjtöm. Szándékom, hogy a barlangászok érdekeit is figyelembe vegyék a hivatalok, nemzeti parkok ebben a kérdésben, de ez csak úgy valósulhat meg ha a gondjainkat megfogalmazzuk és közösen továbbítjuk azt a hivatalos szervek felé, mint javaslatot. Ehhez ezzel az előadással kívánom megadni a kezdőöketet, s mivel sokan ott leszünk, könnyen láthatóvá válhat sok ember véleménye ebben a témakörben.

Borzsák Sarolta; Kunisch Gyöngyvér: BALTAZÁR, avagy vagyonkezelői hozzájárulás másképp (15 p)

Be szeretnénk mutatni a DINPI által lefejlesztett BALTAZÁR nevű programot, ami a vagyonkezelői hozzájárulás kiadásának egy elektronikus formája lesz. A program célja megkönnyíteni, illetve meggyorsítani az engedélykérelmek beadásának és elbírálásának idejét. Emellett szeretnénk tájékoztatást nyújtani a jelen gyakorlatok hibáira, jogi problémáira.

Egri Csaba: Barlangvédelem a gyakorlatban, hazai és külföldi példákon keresztül (20 p)

A barlangok természetes állapotának megőrzéséhez hazánkban a jogszabályi feltételek évtizedek óta adóttak. A védelem érdekében a különböző célú tevékenységek engedélyhez kötöttek, melyek megfelelő végzettségek birtokában szerezhetők meg. A kérdés, hogy a barlangok védelme szempontjából a gyakorlatban is jól működik-e ez a rendszer?

Előadásomban néhány jó és rossz példa bemutatásával szeretném a barlangvédelem fontosságának szemléletét erősíteni.

18:15 - 19:00 A szekció előadásainak megvitatása

19:00 - 20:00 Zsíroskenyér party

20:00 - 24:00 Koncert, táncos-zenés mulatság
Fellép az **Adrenalin Tourist Rock Band** !

November 5. (EBÉDLŐ)

10:00 - 12:00 **V. SZEKCIÓ – Külföldi feltáró kutatás, élménybeszámoló**

Csepreghy Ferenc József: (Nemcsak) a mélység bűvöletében, de azért... (20 p)

Tájékoztató a közelmúlt egyik - világrekordot jelentő - mélységi barlangfeltárásáról, amelynek eredményeként az orosz barlangkutatók bejutottak a karsztvíz áramlási zónájában képződött vízszintes jellegű járatrendszerbe, és abból sok kilométernyit be is tudtak járni.

Összefoglaló arról, hogy a feltárás lehetőségét már a nyolcvanas években bebizonyították, elméleti és kísérleti módszerekkel egyaránt (A. B. Klimcsuk). Ennek kapcsán az Arábika karsztos tömbjének bemutatása, a környékbeli "szupermély" barlangokról (Verjovkin-bg., Kruber-Voronyja-bg., Szarma-bg., Sznyéznaja-bg., Pantyuhin-bg.) alapismeretek.

Takácsné Bolner Katalin - Hegedűs András - Gyovai Tamás: Montenegró 2017 (20p)

A Tájékoztatóban megjelent szöveges beszámolóhoz kapcsolódva, az előadás helyszínrajzokkal, térképekkel és számos fotóval illusztrálva mutatja be a nyári Njeguši-Lovćen expedíció eredményeit. Így a Jeges-barlangban (a járatok nagy részének részletes úratérképezése mellett) közel 700 méternyi, a továbbkutatás szempontjából is ígéretes új feltárásról számolhatunk be, melyekkel a Kétlyukú-Jeges-rendszer ismert hossza már meghaladja a 9 km-t.

Sikeres továbbjutások történtek a Hideglelős-barlang, a Kaszás-barlang és a Nyúlön túl szűk végpontjain is; a Kamikaze-barlangban egy hatalmas termet, míg a Peć óriási aknájának ablaka mögött egy látványos cseppkövekkel díszített oldalágat fedeztünk fel. Mindezeknek elkészült a felmérése is; a terepbejárások pedig összesen 14 újabb objektummal gyarapították a térségben általunk ismert barlangok számát.

Tóth Attila: Quimby Mucsaröcsögén (10 p)

Folytatás a Gortániban. Quimby legújabb részei.

Hajnal Ágnes, Zentai Péter: A barlangkutatás és a Tao, avagy nem csak Bánkon lehet robotolni (10 p)

„A cél nem jelent már annyit, ha elértük. A jutalom már nem olyan értékes, ha megkaptuk... Azonban a cél jót tesz és használ nekünk. Már csak azért is, mert jótékony fejlődést biztosít. Ám ettől eltekintve a folyamat az, ami igazán fontos.”
Benjamin Hoff nyomán

Hegedűs Gyula, Egri Csaba: Beszámoló a 17. Nemzetközi Barlangtani Kongresszusról (15 p)

A Nemzetközi Barlangtani Unió (Union Internationale de Spéléologie – UIS) 2017. július 23-29. között Sydney-ben (Ausztrália) tartotta legutóbbi Kongresszusát. Az előadók részt vettek a rendezvényen és ezen előadás keretében is tájékoztatni kívánják a magyar barlangkutató társadalmat az ott történetekről. Ezen belül bemutatják az UIS működésével kapcsolatosan a Közgyűlés által elhatározott változtatásokat, az új vezetőséget, a jövőre vonatkozó terveket és lehetőségeket. Szó lesz a magyar előadók szerepléséről mind előadóként, mind a különböző Bizottságok munkájában. Felhívják a figyelmet az általuk érdekesnek talált előadásokra, illetve témakörökre és ezek előadóiira. Mindezekon kívül megosztják személyes élményeiket a Kongresszusról, annak szervezéséről, a kapcsolódó túrákról és Ausztráliáról.

Leél-Össy Szabolcs: Dél-Kína karsztvidékein (20 p)

A 3 dél-kínai tartomány a karsztjelenségek kedvelőinek Mekkája. Kínában található a világ karsztterületeinek kb. egyharmada, és ezen a tájon a leglátványosabbak a karsztformák: szigethegyes karszt, szurdokvölgy, árkos-sasbérce hegység és lezöckent medence karszt egyaránt látható itt.

Yunnan átlagos magassága 1800-2000 m tszf. Itt láthatók a legnagyobb tavak és legmélyebb szurdokvölgyek. A szubtrópusi éghajlaton a karsztfennsíkokon mély zsombolyok, széles töbrök, uvalák és óriási poljék alakultak ki. A töbrök lejtőirányú megnyúlásával karsztutcák jöttek létre. A Guizhoui-fennsíkon jellemzőek a vörösföldek: a karszt málladéka, amely gyakran a 10 méteres vastagságot is meghaladja. A felszíni laza üledék gyakran belecsúszik a mészkő kürtő- és járatrendszerébe, szép utánsüllyedékes formákat alkotva. A felszínükön badland-szerű eróziós formák jöhetnek létre. A karsztos mélyedésekben különösen nagy vastagságban halmozódhat fel a vörös föld (terra rossa), ami gyakran alakul át fekete vagy barna rendzinává. Kialakulásuk gyakran hasonlít a magyarországi folyamatokra.

Mind Yunnanra, mind Guizhoura jellemzőek a kőerdők, amik nyugodt, vízszintes településű, de függőleges hasadékokkal átjárt mészkövön (néhol dolomiton) alakulnak ki a karrosodás során.

Guangxi tartományra legjellemzőbbek a kúparsztok. Itt karcsú mészkő kúpok alakulnak ki, amik később különálló tornyokká oldódnak, végül saját törmelékükbe temetkező szigethegyek alakulnak ki belőlük, közöttük termékeny karsztsíkságokkal. A 3 tartomány közül itt a legalacsonyabb az átlagmagasság.

Az egyes karszttornokok 50-300 m magasak: a legszebbeket a Li folyó mentén, Guilin és Yanshou vidékén találjuk. A hazainál 10°C-kal magasabb átlaghőmérsékleten, 1000-2000 mm évi csapadék mellett alakulnak ki biogén CO₂ és szerves talajsavak hatására jelentős talajerózió mellett.

Baloghné dr Kovács Boglárka, Vajda Gábor: Az Alpok kanyonjaiban (15 p)

A CanyonMonkeys csapat és az alakulóban levő egyesületünk eddigi kanyon túráiból élménybeszámoló és vetítés. A válogatásunk fókuszában főleg az idén teljesített kanyonjaik állnak majd: Olaszország Friuli-Venezia régiójában és a 15. olasz kanyonos találkozó keretein belül Lombardiában és Piemontban.

12:00 - 12:15 Kávészünet

12:15 - 13:35 VI. SZEKCIÓ – Hazai feltáró kutatás I.

Szily György: Kisebb felfedezések a Pilisben, a Bükkben és a Naszályon (20 p)

Egyesületünk 2017-es eredményeinek összefoglalása. Most megtudhatjuk, hogy hány másodpercig pattog a kő a Kiss Péter-barlang végpontján, valamint hogy melyik bükki barlangban történt a nyári tanfolyamunk során a spontán felfedezés, illetve hogy hol van a süvítő huzatjától híres Vihar-sarok.

Szabó Zoltán, Krkos Márk: AKKP – avagy hogy juthatunk egy kürtőn át 2018-ba? (15 p)

Az Aggteleki-karszt Kutatás Projekt 2017 végén ismét megrendezi hagyományos kutatótáborát Jósavfőn. A cél főként a Baradla-Domica-barlangrendszer további feltáró kutatása. Az előadás rövid áttekintést ad az elmúlt időszak kutatási eredményeiről, és ismerteti az előttünk álló legfontosabb feladatokat. Idei célkitűzésünk az állványokkal korábban elért kürtők további kutatása, dokumentációjának elkészítése és tudományos kutatása.

Horváth Sándor, Szilaj Rezső, Szittner Zsuzsa: A Kessler Hubert-barlang (15 p)

A Kessler Hubert-barlang a Keszthelyi-hegység nyugati dolomitfennsíkján, Balatonederics határában helyezkedik el, mintegy 400 m-es magasságban. Mélysége a víz alatti részekkel együtt meghaladja a 200 m-t, eddig felmért hossza pedig a 2 km-t. Bejárati részét már korábban is kutatták, a nagy áttörés azonban a Tapolcai Plecotus Barlangkutató Csoportnak sikerült 2012-13 folyamán, amikor egy szűk rész kibontása után több szakaszban sikerült lejutni a mélypontot képező szifonokig. Az elmúlt két évben szűkületbontással, illetve a kürtők kimászásával újabb több száz méternyi járat tárult fel.

A barlang triász dolomitban keletkezett, amely az alsóbb részekben meszesebb kifejlődésűnek tűnik. Keletkezése meglehetősen összetett folyamat lehetett. A járatok kialakulásának kezdete a Keszthelyi-hegység kiemelkedésével létrejött tektonikus repedéshálózathoz köthető, amely részben már eredetileg is nyitott lehetett. Ennek mélyebb szakaszain karsztvízszint alatti oldással tágult nagyrészt könnyen járható méretűvé a hasadékrendszer. A magasabban fekvő aknák falait a befolyó csapadékvíz oldó hatása is formálta, illetve a fennsík többi beszakadásával ellentétben itt jelentősebb víznyelő-tevékenységgel is számolhatunk. A mai kép kialakulásához a hatalmas méretű omladékhalmok kialakulása is hozzájárult, ezek feltehetően nagyobb oldott termek, vagy kürtők összeomlásával keletkeztek, helyenként jelentősebb üregek is csatlakoznak hozzájuk.

A barlangban néhány helyen látványos cseppkövek figyelhetők meg. Az alsó szakaszon 2 %-ot meghaladó CO_2 -tartalom nehezíti a munkát.

Tóth Attila: Lujza Lyuka avagy e pasi nevű barlang feltárása (15 p)

Alsó-hegyi Lujza Lyuka feltárás régen és ma.

Pataki Róbert: Szalajka-forrás kutatásának eredményei (15 p)

A Szalajka-forrás, mint a Bükk legnagyobb hozamú forrása 1976-tól kezdődően kutatott. Az akkori kornak megfelelő technikák mellett, az igen lassan érkező eredmények után végül is 2006-ig is csak egy ember jutott le a legendássá váló szűkületén. A 2016 végén újraindult merülések kicsit árnyalják a képet a nehéz szakaszokról, egyben úgy tűnik, megteremtik a lehetőséget a barlang további kutatására. Mind mélységbe, mind távolságban sikerült továbbjutni, egyben a szűkületnél egy sokkal objektívebb nehézség leküzdése lesz a továbbiakban a cél.

Kraus Sándor: A Kopolya-rendszer FELTÁRHATÓ bejárata (poszter)

13:35 - 14:30 Ebéd

Az ebéd alatt vetítést láthattok a CanyonMonkeys rövidfilmjeiből.

Minden résztvevőnek kellemes és hasznos szórakozást kívánunk!

MKBT PROGRAMFÜZET

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 06-70/8811-477- E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztette: Kosztra Barbara és Köblös Gabriella, Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

A borítóképen Egri Csaba Béke-barlangban készült fotója látható.

A megjelent absztraktok tartalmáért a szerzőik felelősek.